

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในอดีตที่ผ่านมา การปราบปรามอาชญากรรมได้ประสบผลสำเร็จเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ยังไม่สามารถยุติปัญหาหรือเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก โดยการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นให้ประชาชน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยงานชุมชนสัมพันธ์เป็นความพยายามหนึ่งในหลายๆ วิถีทางที่มุ่งพัฒนาการปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบจากวิกฤตการณ์ด้านการเงินซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภาวะการว่างงานที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ทำให้ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว รุนแรงยิ่งขึ้นเช่นกัน จึงนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ของสังคมให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังก่อให้เกิดอาชญากรรมซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน เช่น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์สามารถดำเนินการได้ผลเป็นที่น่าพอใจ (สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549 : 1)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น แม้จะมีกำลังมากมาย หรือมีอาวุธและมีเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมมูลปานใดก็ตาม ถ้าปราศจากความร่วมมือจากประชาชนแล้วความพยายามทั้งหมดของตำรวจก็แทบจะไร้ผล” เป็นคำกล่าวของ พลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์อดีตอธิบดีกรมตำรวจ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (ประเสริฐ สุนทร, 2543 : 2) ด้วยเหตุนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีแนวคิดที่เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อนำไปสู่หนทางที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างแท้จริง โดยมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีจากการปราบปราม และหันมาใช้ยุทธวิธี “การป้องกันนำ

การปราบปราม” มุ่งเน้นมาตรการป้องกันเป็นหลัก แล้วใช้มาตรการในการปราบปรามเป็นส่วนสนับสนุน ซึ่งมาตรการในการป้องกันดังกล่าว จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนเป็นสำคัญ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดทำโครงการชุมชนสัมพันธ์เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ต่อกันระหว่างตำรวจกับประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจการตำรวจและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้มีจิตความสามารถยิ่งขึ้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด อุบัติภัยและปัญหาอื่น ๆ

การปฏิบัติงานตามแผนชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตลอดระยะเวลาแรกในช่วงปี พ.ศ. 2531-2534 ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นวางรากฐานให้มีการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน โดยการดำเนินงานระยะที่สองในปี พ.ศ. 2535-2539 เป็นการธำรงความต่อเนื่องและขยายการปฏิบัติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในระยะที่สาม ภายใต้แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540-2545) ซึ่งรูปแบบการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับยุคสมัย และในระยะที่สี่ ภายใต้แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ปรับแผนด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นแผนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แผนงานแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยกำหนดเป้าหมายงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและอาชญากรรมพิเศษ และงานส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลข่าวสาร รู้จักการป้องกันตนเองในขั้นต้น ตลอดจนกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดร่วมกันและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางราชการอีกส่วนหนึ่ง (สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549 : 2)

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว สถานีตำรวจภูธรเขมร อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย ตำรวจภูธรภาค 4 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีเขตรับผิดชอบอยู่ 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านโพธิ์และตำบลเขมร รวม 20 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรและทำสวนยาง ในขณะที่เดียวกันปัญหาวัยรุ่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาการโจรกรรม เหล่านี้มีเป็นประจำในเขตพื้นที่

รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเซิม ปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะปัญหาขาดแคลนเป็น ปัญหาที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติมุ่งเน้นให้ทุกสถานีตำรวจทุกหน่วยในประเทศไทยทำการปราบปรามให้หมดไปและสถานีตำรวจภูธรเซิม ก็เป็นอีกสถานีตำรวจหนึ่งที่ต้องทำการปราบปรามให้ปัญหาดังกล่าวหมดสิ้นไป การที่จะกระทำดังกล่าวนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา เช่น การเป็นสมาชิกแจ้งข่าวในแต่ละหมู่บ้าน ชุคปฏิบัติกรชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นชุดที่มีบทบาทมากในการเข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายบางข้อที่ประชาชนควรรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การอบรมอาสาสมัครตำรวจบ้านในแต่ละตำบล ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามกฎหมายที่ถูกต้อง ชุคปฏิบัติกรชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ของสถานีตำรวจภูธรเซิม ปัจจุบันอยู่ภายใต้การนำของ พันตำรวจโทสำนวน พวงพันธ์ ตำแหน่งสารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจภูธรเซิมได้สังเกตเห็นและตระหนักในปัญหาเหล่านี้ จึงได้ให้ชุคปฏิบัติกรชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิมเข้าไปปฏิบัติการ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อหากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของสังคมที่ทุกคนและทุกฝ่ายจะต้องรวมแรง รวมใจกันช่วยกันแก้ไขและไม่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของตำรวจฝ่ายเดียว การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม และเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็น อันเป็นการปรับตัว ปรับองค์กร ไปสู่การเป็นตำรวจของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมตามโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในหมู่บ้านเป้าหมายที่ชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เข้าปฏิบัติงาน โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2554 จำนวน 2 ตำบล จำนวน 18,067 คน เป็นชาย 9,233 คน เป็นหญิง 8,834 คน (ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย พ.ศ. 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในหมู่บ้านเป้าหมายที่ชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane. 1973 : 125 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 392 คน

2. ระยะเวลาในการวิจัย จะดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2554 – เดือนกุมภาพันธ์ 2555

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (Variables)

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลเขมและตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ตามโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเขม อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน

3.2.2 ด้านการวางแผน

3.2.3 ด้านการปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนา

3.2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

4. พื้นที่การวิจัย พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเขม จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลบ้านโพธิ์ จำนวน 12 หมู่บ้าน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในหมู่บ้านเป้าหมายเข้าร่วม โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2554 กับชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ของสถานีตำรวจภูธรเขม อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน หมายถึง ประชาชน ได้มีส่วนร่วมใน โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเขม อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ในด้านการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้แก่

ได้ร่วมประชุม เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ระบุ ปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางแก้ปัญหาของชุมชน และ ได้ร่วมศึกษาปัญหาโดยใช้ข้อมูลประกอบ

1.2 ด้านการวางแผน หมายถึง หมายถึง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธาราม จังหวัด หนองคาย ในด้านการวางแผน ได้แก่ ได้ร่วมประชุมวางแผน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผน ได้ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาระงควุ่น ได้ร่วมในการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม การพัฒนา และ ได้ร่วมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามุขชุมชน

1.3 ด้านการปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนา หมายถึง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ในด้านปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ ได้ร่วมรับผิดชอบงานพัฒนา ได้ร่วมใช้แรงงานพัฒนาตามโครงการ ได้ร่วมบริจาคทุนทรัพย์ในการพัฒนาตามโครงการ ได้ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การพัฒนา และ ได้ร่วมเสนอแนะระหว่างดำเนินการตามโครงการ

1.4 ด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ในด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ ได้แก่ ได้ร่วมติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ได้ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ได้ร่วมตรวจสอบงานโครงการ ได้ร่วมรับผิดชอบต่อโครงการ และ ได้ร่วมดูแลและรักษาหลังโครงการเสร็จสิ้น

2. โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ หมายถึง งานปฏิบัติการด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมีชุมชนเป้าหมาย 2 ตำบล

3. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในหมู่บ้านเป้าหมาย ที่ดูแลปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรเซิม อำเภอโพธาราม จังหวัด หนองคาย เข้าปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2554 จำนวน 2 ตำบล

4. สถาบันตำราวจุทธเฉลิม อำเภอนพพิตสัย จังหวัดหนองคาย หมายถึง หน่วยงานหนึ่งของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย ตำราวจุทธภาค 4 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้สามารถไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนา ศักยภาพของชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สามารถตอบสนองความต้องการของ ประชาชนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY